

Varasuvine Taani – mesinike reis aastal 2013

Tekst ja foto Ülo Lippa alias Metsamesinik

Reisi korraldaja: MTÜ Alustame Algusest – vaata www.mesilaspere.com või www.maaelureisid.ee

Kuigi õppereis Taani kuulutati välja juba rohkem kui pool aastat tagasi, kogunes huvilisi üllatavalt vähe, üle kümne inimese oleks Mulgi Reiside mugavasse viietärnibussi veel mahtunud. Aga seda vabamalt meie reisiseltskond end tundis, koguni nii vabalt, et Marianne pidi meile korduvalt meenutama, et sõitvas bussis ringijalutamine ei ole lubatud. No me püüdsime jalutada siis sel ajal, kui ta parajasti ettepoole vaatas...

Aga alustaks ikka päris algusest. Väljasõit toimus jahedast Tallinnast 4. mai õhtul kell 6. Laevameluga tutvumiseks jäi meil aega järgmise päeva hommikul kella kümneni ja seda võimalust me ka usinalt kasutasime. Või vähemalt selle aja esimest poolt.

Õö töötas tulla rahulik, meri oli vaikne ja laev ei kõikunud. Paraku paiknes osa kajuteid mingi prügišahti kõrval ja kella kolme paiku öösel hakati sealt tühje pudeleid alla valama. Klaasikirina järgi otsustades olid kruisituristid laeva baarides üsna puhta töö teinud. Rahulikku und segas ka see, et midagi ajuti kolises kusagil allpool. Umbes nagu oleks laevakiil vahepeal vastu karisid käinud... Vaatamata öistele helidele olime 5. mai hommikul enam-vähem virged ja nautisime varasuvises soojuses Stockholmi sadamasse sissesõidu maalilisi vaatepilte.

Laevast lahkudes peale poolteisttunnilist bussisõitu jõudsime esimesse mesilasse, kus isa ja pojad Schneiderid tegelesid biodünaamilise mesindusega. Siinkirjutajale jäi see biodünaamika olemus kahjuks natuke selgusetuks, vähemalt Eestis nimetatakse sedalaadi toimetamist mahemesinduseks.

Nimetatud meetmete hulka näis kuuluvat ka üks künakujuline taru, meile teada nimetusega top bar hive. Paraku vedeles see võserikus ja kui rootslaselt kasutusefektiivsuse kohta küsisin, oli ta millegipärast üsna kidakeelne. Söönud ära kõik meile pakutud küpsised ja joonud ära kohvi, jätkasime teekonda Taani poole. Sadu kilomeetreid aitas sisustada Aivar Raudmets, kes haaras aeg-ajalt mikrofoni ja tutvustas lobisevale seltskonnale aknast möödalibisevaid vaatamisväärsusi. Helsingborgi sadamas suunati meie buss väheldast mõõtu praami kõhtu. Selle alumine korrus nägi välja nii, nagu oleks tegu veel viikingiteaegse laevukesega. Teiselt korruselt avanes Öresundi väinale kena vaade ja soovijad võisid isegi väikest söögikohta külastada. Kuna mahasõidu ajaks bussile hilinejaid ähvardati kahekilomeetrise jalgsimatkaga, siis esimest, ja vist ka ainust korda kogu reisi kestel oli seltskond õigeaegselt bussis ning sõit Haslevisse Emmaus hostelisse jätkus viperusteta.

Kohale jõudnud, jagunesime askeetliku väljanägemisega tubadesse, pakkisime asjad lahti ning kuna õorahuks oli veel vara, algas töö seksioonides. Osa mesinikke tutvus linnaga, osa kohaliku õllega. Asula ise oli väike ja hubane, kliima Eesti omast tublisti ees ning aiad lillehehtes. Taanlaste ilumeel näib olevat üpris arenenud, silma jäid kümned kaunitult pügatud hekid ja maitsekalt kujundatud lillepeenrad. Vaatamata esmaspäevale, ei olnud järgmise päeva hommik sinine ja eelmise päeva pikast bussisõidust kosunud mesinikud kohtusid kell 7 hommikusöögiks rootsi lauas. Või peaks ütleva – taani lauas? Hosteli toitlustuskoha juhataja oli isiklikult kohal ja meile toiduvalikut valmis seadev kokk liigutas end piisava kiirusega, mida paraku ei saanud öelda järgnevate hommikute kohta. Et Taani mesinikke mitte liiga vara äratada, kasutasime ennelõuna ära Roskilde vaatamisväärsustega tutvumiseks. 100

kohaliku raha eest (umbes 13,4 €) lasti huvilised Viikingite muuseumisse. Muuseumi järel jalutasime läbi kena pargi Roskilde katedraali juurde, kuhu vähem patused mesinikud 40 krooni eest sisse lubati. Ilm oli soe ja päikeseline, nii arvas ka üks taanlane, kes end raskest nädalavahetusest pargimurul jalgratta kõrval välja puhkas. Kuna nii muuseumi kui ka kiriku külastused ei olnud kohustuslikud, siis nautis osa reisilisi Roskilde vanalinna. Kitsaste tänavate ääres oli palju sammaldunud õlgkatustega maju, pärit otsekui mingist muinasjutumaailmast. Turistide voolu ei olnud ja vähesed pilte plöksivad mesinikud olid ainsad, kes rolleriga ringipöristava ajalehepoisi tähelepanu köitsid.

Mõningate ponnistustega suutis Marianne rahva jälle kokku koguda ja asusime teele Fjenneslevi poole, et vaadata kuidas toimetavad mesinikud Betinna ja Allan Wollerid.

Võõrustajad olid rõõmsameelsed ja energilised ning rääkisid pikemalt mesilasemade kasvatusel. Muuhulgas öeldi välja ka see, et Taani ühes piirkonnas, näiteks põhja pool, suurepäraseid tulemusi näidanud mesilasemad riigi teises otsas sama head ei ole. Seega kasvatavad Wollerid emasid mitmes paarlas, et saada iga piirkonna jaoks just sealsete tingimustega harjunud mesilased.

Mesindusettevõtte juurde kuulus ka väike poeke, kus pakuti nappi valikut mesindustarbeid ja omatoodanguna laia sortimenti liigimett ning meesegusid, mida me enne ostude sooritamist ka maitsta saime.

Kergenenud rahakoti võrra õnnelikemana kogunesime taas bussi, ning sõitsime Niels Bak Pederseni, mesilasemade kasvataja ning aretaja juurde. Niels on vanem ja konkreetne mees, rääkis natuke juttu, siis viis meid ülastest valendavasse mesilasse, pani sigareti hambusse ning võttis taru lahti. Mesilased olid tal tõesti äärmiselt rahulikud, hoolimata sellest, et nende lennuavani jõudmine taru ümber seisva inimestehulga tõttu oli enam kui raskendatud, ei saanud keegi nõelata.

Vahemärkusena olgu öeldud, et Taanis kasvatatakse peamiselt buckfasti mesilasi.

Mesila üle vaadatud, näidati meile ka tootmisruume. Niels tundus olevat lahtiste kätega mees, mee- ja vahakäitlemisruumides oli mitmeid isetehtud seadmeid. Ka paarumisperede mesilastega täitmiseks oli konstrueeritud omalaadsed rakised, peaaegu nagu tootmisliin, mille toimimispõhimõttest anti meile põhjalik ülevaade.

Kuigi teed on Taanis kordades paremad, kui meie siin harjunud oleme, kippus meie luksbussile tekkima projektiväline lisaventilatsioon tagumise akna kere küljest eraldumise näol. Kui aga mesinikul on niivõrd hea töökoda, siis leiab ta vahendeid isegi turismibussi remondiks ning selle aja, mille meie mesindusinventariga tutvusime, sisustas bussijuht sõiduki remondiga.

Juttu oleks jätkunud ka kauemaks, aga taaskord hakkas peale suruma bussijuhi

puhkeaja graafik, nii olime sunnitud ööbimiskohta tagasi pöörduma. Haslevis jätkus linnakese ööeluga tutvumine. Ega see meie omast väga erinenudki, mida hämaramaks läks, seda vähem sõidukeid tänavail oli ja seda kiiremini ja valjema muusika saatel need sõitsid.

Hommikuks oli kokk meie olemasolu unustanud ning alles veerandtunnise hiline misega hakkasid esimesed toidutaldrikud iseteenenduslikule lauale ilmuma. Toiduvaliku ja kogusega võis enam-vähem rahule jääda. Millest aga taanlased juustu teevad, jääb siinkirjutajale kahjuks selgusetuks. Lõhn oli sellel pehmelt väljendudes harjumatu ja maitse veel hullem.

Meie järgmiseks võõrustajaks oli Taani Mesinike Liidu konsulent Flemming Vejsnæs, kes võttis meid vastu oma maakodus Sorøsses ja andis aktiivselt žestikuleerides tubli tunniajase ülevaate Taani mesindusest. Koos Aivari sama temperamentse tõlkega on sellest veidi lühendatud varianti võimalik vaadata **Youtube'st**.

Kui eelnevate päevade lõunasöögid möödusid kuidagi nagu möödaminnes, siis seekord oli organiseeritud pidulik eine Gefionis põllumajandusliku ühendatud söögisaalis.

Ühe korraliku mesila juurde võiks kuuluda ka kenasti kujundatud aed, seega tegime enne järgmist sihtkohta aega parajaks Ruds-Vedbys, vaadates Kaskede talu iluaedu. Täie ilu nautimiseks oleks sinna pidanud minema küll maikuu lõpus, aga värvilised kalad tiigis, sajad eksootiliste nimedega taimed ja pügatud põõsastest kujundatud päikesekell tasusid vaatamist/pildistamist. Dendropargi kõrval tarandikes elutsesid ka mõned loomad, keda julgemad tikkusid näpuga katsuma. Kits laskis end täitsa rahumeeli sügada, siga aga enda seljas ratsutada mitte.

Valmis jälle mesindustarkusi koguma, sõitsime edasi Ruds-Vedbyse kohtuma mesilasemade kasvataja Keld Brandstrupiga, kes tundus olevat sooja ilma tõttu veidi õlut tarbinud. Sellele vaatamata pidas ta meile mesindushoonesse seatud improviseeritud õppeklassis asjaliku loengu mesindusest ja mesilashaigustest ning lubas ringi vaadata laos ning tööruumides. Ühest uksest tagahoovi sattudes avastasime seal usinalt töötava mesiniku, kes jätkas meie ilmunisele vaatamata kiiresti ja oskuslike töövõtetega tarude läbivaatust.

Taani Mesinike Liit koosneb paljudest seltsidest ja ühe kohaliku seltsi koolimesilat me tol päeval ka külastasime. Sealsed tarud olidki mõeldud mesindusõpilastele näpuharjutusteks. Ega ka meie kehvemad polnud, nii tõstis seltsi esimees Bent Larsen ühelt tarult katuse maha ja palus Eesti mesinikel perest ema üles leida. Ülesanne ei osutunud keeruliseks ja rahumeeli kärjel jalutanud ema leidmine oli vaid minuti küsimus.

Sellega sai meie reisi neljas päev läbi ja sõitsime tagasi hostelisse päevaseid muljeid seedima.

Viienda päeva hommikul oli kavas külastada Tappernujes asuvat mesindustarvete kauplust ja vahavabrikut. Mesinikud tormasid poodi sellise innuga, nagu oleks neil plaan see tühjaks osta. Heaoluriigi hinnad osutusid siiski kainestavateks ja kui seltskond kõrvalolevat vahavabrikut uudistama suundus, jäi poodi kaupa veel küllaga.

Vahavabrik töötas teenusepakkumise põhimõttel. Mesinik tõi oma kasutuskõlbmatud kärjed kohale, vastu sai aga puhtad raamid ja kollased vahakettad või kärjepõhjad. Vahatootmine nähtud, sõitsime edasi Mõni saarele vaatama, kuidas näeb välja üks puhaspaarla. Giidideks olid meile juba vana tuttav Niels ja Asger Sugaard Jürgensen koos sõbraliku retriiveriga. Üle silla saarele sissesõit oli esmapilgul üsna trööstitu, kriidist valget värvi merevesi ja lage mereäärne rohumaa ei pakkunud sombuse ilmaga eriti kaunist vaatepilti. Õisi ka ei paistnud, seega tekkis küsimus, et millest need mesilased seal saarel küll elavad. Võseriku taha peitunud tarude juures sai selgeks – mesilased püsivadki elus valdavalt kandi peal. Väikese tasu eest võisid puhaspaarlas asuvate leseperede juurde oma emasid tuua ka teised mesinikud. Võõrleskedest hoidumiseks kontrolliti kõik paarumispered hoolikalt üle, vaid üksikutel väga usaldusväärsetel mesinikel oli õigus ilma tõhusa kontrollita oma tarukesed saarele tuua.

Lähedalasuva turismitalu piknikuplatsil peetud lõunasöögi (kostitas Taani Mesinike Liit) järel nägi päevakava kõigepealt ette igivana Nyordi külaga tutvumise, seejärel aga sportlikke katseid Mõni kriidikaljudel. Sportlikke seepärast, et 130 meetrit kaljuservale rajatud trepist alla minna polnud eriline probleem, ülestulek aga tublisti teist masti tegevus. Sombuse ilma tõttu jäi rannalt avanev vaade veidi tagasihoidlikuks. Siiski, kui teised olid juba üles tagasi läinud, hakkas päike läbi pilvevina piiluma ja siinkirjutajal õnnestus teha mitmeid hunnituid pilte.

Neljapäeva, 9. mai hommikul jätsime rahuliku Hasleviga hüvasti ja asusime tagasiteele. Eesmärgiks oli jõuda Kopenhaagenisse ja teha seal väike linnaekskursioon. Et mesinikud suurlinnas päris ära ei eksiks, võttis meid seal vastu Taani Mesinike Liidu konsulent ja mesinduslehe toimetaja Rolf Tulstrup Theuerkauf. Käisime Amalienborgi lossiplatsil, ja meil õnnestus lossi ees jälgida ka kuningliku auvahtkonna vahetust. Vaesed sõdurid, kes sedavõrd sooja ilmaga paksudes karvamütsides pidid ringi käima. Ning muidugi linna sümbol, Väike Merineitsi. Ja siis tegid reisikorraldajad saatusliku vea, nimelt lasti mesinikud linna peale omapäi lahti. Tulemuseks oli see, et rahvas pudenes üsna laiali, kes söögi ja joogikohtadega tutvuma, kes Euroopa suurimat vastavatud akvaariumiparki vaatama. Neli tundi hiljem inimesi kokku kogudes selgusid kaod, üks varastatud rahakott koos kõigi dokumentidega ja kolm akvaariumi juures bussi ootavat reisilist. Paraku asus too akvaarium nii uue tänava ääres, et seda polnud ühegi kaardi peal, mistõttu Aivar ja bussijuht murdsid tükk aega päid, kuidas seiklejaid sealt kätte saada. Kuigi tubli tunniajase hilinemisega, läks kõik enam-vähem hästi. Aitäh Eesti saatkonnale, kus õnnetut varguse ohvriks langenut ka peale ametlikku tööaega teenindati ja ajutise reisidokumendi saanuna ei pidanudki ta Taani jääma. Ning pärast oskuslikke manöövreid kesklinna remonditavatel tänavatel suutis bussijuht ka viimased mesinikud üles leida.

Taas rõõmsalt koos, ületasime Taani ja Rootsi vahelise silla ja suundusime ööbima Ängelholmi, hotelli Riverside. Toad olid mugavad, paraku väikesed, nii ei mallanud suurem osa reisilisi sooja öhtut siseruumides veeta ja pudenes peagi linna peale laiali. Hommikuseks äratuseks kellaaega sättides kinnitas telefon, et magamiseks on aega 4 tundi ja 14 minutit. Küll need Taani ööd on ikka lühikesed!

Pärast kiire teenindusega ja maitsvat hommikusööki kulges edasine reis suurelt jaolt busiaknast möödalibisevat loodust nautides, kehakinnituseks paar peatust teeäärsetes bensiinijaamades.

Laev väljus Stockholmist õhtupoolikul kell kuus. Kuigi reisist juba veidi väsinud, ei mallanud keegi kajutisse unelema jääda ja järjekordne üritus programmis nägi ette Peep Käspre sünnipäeva tähistamist. Kodu poole suundumisest ülevas meeleolus mesinikud tühjendasid märkimisväärse koguse šampusepudeleid sellise kiirusega, et kui siinkirjutaja kohale jõudis, oli pidu peaaegu lõppenud. Kas nüüd rohkest vahuveinist või koduigatsusest, ei pannud keegi tähele ei turvakaamerat ega seal all olevat silti, mis kategoorilises toonis keelas poodidest pudeliga kaasaostetud jookide tarbimise laeva välitekil.

11. mai hommikul jõudis rõõmsameelsed mesinikud õnnelikult Tallinnasse, kus oli vahepeal samuti soojaks läinud. Huvastijätt oli kärsitu, kõik kibelesid oma tarude juurde: mine tea, mis mesilinnukesed olid selle nädalaga korda saatnud.

Mis veel Taanist silma jäid? Tuulikud. Neid oli seal tuhandeid, kui mitte kümneid tuhandeid. Ja üleüldse kasutavad taanlased usinalt taastuvenergiat, paljud katused on kaetud päikesepaneelide ja veesoojenduskollektoritega. Ja täiesti hämmastav, kuskohast võtavad taanlased niipalju aega, et hoolitseda oma majade ja aedade eest. Enamus neist nägid välja mitte tavapärase kodude, vaid pigem kunstiteostena. Liiklus oli Taanis rahulik ja distsiplineeritud, sellist arutut tormlemist nagu meil silma ei hakanud. Raskema jalaga liiklejate jaoks oli paljudes väiksemates asulates sõiduraja servadesse ehitatud statsionaarsed lillekastid. Lühemate vahemaade läbimiseks kasutasid taanlased usinalt jalgrattaid. Linnades olid rattaparklad sadu meetreid pikad ja pilgeni täis.

Taani on tugev põllumajandusmaa, eestlasele harjumuspärast metsa nägime vaid Mõni saarel, suurem osa riigist tundus olevat põlluks küntud. Mastaapne põllumajandus seadis omad piirid ka mesindamisele, paljudes kohtades kestis korje just niikaua, kuni lähikonna põllukultuurid õitsesid, ja enamasti hakati talvesööta andma juba augusti alguses. Üksikud riigi põhjaosa mesinikud olid veidi paremas seisus, kuna seal pidavat kohati isegi kanarbikku kasvama.

Lõpetuseks kogu reisiseltskonna nimel veelkord aitäh Mariannele suurepärase organiseerimise ja Aivarile väsimatu tõlke- ja giiditöö eest.